

ISBN: 978-625-7014-03-8

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 216

Osmanlıca Klasikleri

Editör

İsmail Demirci

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Osman Kandaz

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Aralık 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

MEHMED ÂKİF

OSMANLICA

SAFAHÂT

YENİDEN NEŞRE HAZIRLAYAN
İBRAHİM ÖZTÜRKÇÜ

KETEBE

İbrahim Öztürkçü

1980 yılında Van'da doğdu. İlköğrenimini memleketinde, orta öğrenimini ise Gaziantep'te tamamladı. Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden 2001 yılında mezun oldu. Aynı yıl başladığı Eski Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans çalışmasını 2004 yılında tamamladı. Çeşitli kurumlarda Osmanlı Türkçesi, Paleografa ve Epigrafi dersleri de veren yazar, Doktora çalışmasına İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde devam etmektedir.

Kitap çalışmaları: Kültür ve Edebiyatımızda İlkler ve Enler (2009), Şemseddin Sami'den Emsâl-Özdeyişler (2010); Abdullah Paşa'nın Balkan Harbi Hâtıratı (2012); Abdülhamid'in Âhı-Süleyman Nazif İttihat ve Terakki'yi Anlatıyor (2014), Feridun Kandemir'in Rıza Tevfik'in İtirafı: Hayatı-Felsefesi-Şiirleri (2013), Berlin Caddelerinden Necid Çöllere Mehmed Âkif (2016), Edebiyat Mahkemesinde Mehmed Âkif-Safahât/Birinci Kitap Tartışmaları (2017), Kara Bir Gün: Aziz Hüdâi Akdemir'in Hâtıraları-İstanbul Nasıl İşgal Edildi?) (2017), Midhat Cemal Kuntay'ın Fatih ve Fetih: Fatih Sultan Mehmet (2018).

olarak görev yapmaktadır. İslam ve felsefe alanında birçok çevirisi bulunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası bilimsel dergilerde yayınlanmış makalelerinin yanısıra başlıca kitapları şunlardır:

Mâturîdî'nin Âlemin Ontolojik Yapısı Hakkında Filozofları Eleştirisi, Sühreverdî'nin İbn Sînâ Eleştirisi, İbn Arabî'de Mistik Sembolizm, Tasavvuf Geleneğinde Hırka Giymek ve Giydirmek.

ÖNSÖZ

Tefekkür hayatımızın kıymetli kalemlerinden Cemil Meriç bir röportajında “Gençlere yetişmeleri için ne tavsiye edersiniz?” sorusuna, “önce kendi irfanını, sonra hiçbir peşin hükme saplanmadan Asya ve Avrupa’nın her düşüncesini incelemeleri lazım geldiğini” söylüyor; bunun için de iki çetin yardımcıdan birincisini şöyle açıklıyordu: “*Millî irfan hazinelerini taramaya yetecek zengin ve köklü bir Türkçe (İslam harflerini öğrenmeden böyle bir fethe çıkılabileceğini sanmıyorum)..*”

Gerçekliği ne kadar inkâr edilirse edilsin, bugün Osmanlı Türkçesini bilmeden “millî irfan hazinelerini” fethe çıkmak mümkün olmaktan çok uzaktır. Böylesine köklü bir ilim hazinesine talip olanlar için rehber niteliğindeki en önemli eser hiç şüphesiz Mehmed Âkif (1873-1936)’in 7 kitaptan oluşan Safahât’ıdır.

Mehmed Kaplan’ın ifadesiyle Safahât, 20. yüzyılın başındaki İslam coğrafyasının ve yaklaşık on yıl

bir savaş cenderesinin ortasında kalan Osmanlı Devleti'nin manzum romanı gibidir. Bu manzum romanın şairi olan Mehmed Âkif ise, Süleyman Nazif'in yerinde tespitiyle *"Ecdâd mirasını, torunlarının vicdanına ulaştırıp emanet edecek birkaç büyük şairimizden biridir."*

Mehmed Âkif gibi şiirlerinde cemiyetimizin 20. yüzyılın ilk çeyreğinde geçirdiği bütün buhranları büyük bir samimiyet ve açıklıkla anlatan bir şairin, yangın yerine dönen memleketinin sosyal ve toplumsal gerçeklerine kayıtsız kalması imkânsızdı. O, bir taraftan milletimizin yaşadığı bu galeyanlı günleri, Türkçeyle barıştırdığı aruz vezni ile fakat genellikle manzum-hikâye tarzında anlatırken, diğer taraftan babasının rahle-i tedrisinde yetişen sıkı bir ahlakçı sıfatıyla toplumda gördüğü problemleri ve sosyal bozuklukları tüm gerçekliğiyle dile getirmiştir. Mehmed Âkif'in nazımdaki gayesini *"Nazımla bugün yürümek istediğim gâye, rezâil-i ictimâiyemizi ortaya koyup halkı bunlardan tenfîre çalışmaktır."* şeklindeki açıklaması bu açıdan manidardır. Âkif'in bu anlayışı, Doğu'nun hikmetinde Sadî'ye, Batı'nın edebiyatında Natüralist ve Realistlere yakın bir gaye idi ki Safahât şairi bunu şöyle özetlemiştir: *"Hayalilik [romantizm] ile hakikîliği [realizm] mezcederek kendim için mutedil bir meslek tayîn etmek istedim."*

Safahât, yakın tarihimizin dikkatli bir müşahidi olan Âkif'in gözünden Osmanlı Devleti'ne ait hazin ama gerçekçi portreler manzumesidir. Başlı

başına bir dünya olan Safahât'ta her okuyucu, tertemiz ve duru bir İstanbul Türkçesinin gölgesinde, mizahtan -değme resamlara taş çıkartacak- kelimelerle çizilen resimlere, meddah geleneğinden tulûata, meyhanelerdeki sefil manzaralardan her türlü dedikodu karnavalı kahvehanelere, ironiden keskin zekâ parıltılarına referans veren latifelere, Suriçi bayramlarından Âmin alaylarına, mimarî âbidelerimizden siyasî rezaletlere, dinî hayatın evlere yansıyan huzur iklimlerinden sosyal sefaletleri barındıran İstanbul'un kenar mahallelerine kadar büyük bir dünya ile karşılaşır. Bu dünya, Âkif'in köşe bucağına varıncaya kadar adım adım gezdiği İstanbul ve Osmanlı dünyasıdır.

Hakkın Sesleri, Fatih Kürsüsünde, Hâtıralar, Âsım ve kısmen de *Gölgeler* adlı Safahât kitaplarında Balkan ve Birinci Cihan Harbi'ni, Çanakkale Zafere'ni, ardından Millî Mücadele'nin bütün dramatik safhalarını Mehmed Âkif'in Safahât'ında buluruz. O, vatansever bir aydın olarak, doğduğu toprakların kaybindan duyduğu derin acıyı bütün samimiyetiyle mısralara dökmüştür. Mehmed Âkif olmasaydı, imparatorluğun çöküş safhaları edebiyatımıza hemen hiç yansımamış olacaktı! Bu açıdan Safahât, Osmanlı'nın inkırazı sırasında, günü gününe yazılmış notlardan ve tarihe düşülmüş ibretli tespitlerden oluşur. Süleyman Nazif'in ifadesiyle söyleyecek olursak “*Cemiyetimizin gelecek günleri, hiçbir şairimizi Mehmed Âkif kadar meşgul ve muztarip etmemiştir.*”

Bilindiği gibi Safahât'ın Türkçe ile baskısı defalarca yapıldı ve yapılmaktadır. Osmanlı Türkçesi ile de 1924-1928 baskıları esas alınarak senelerdir neşredilmektedir. Ne var ki devrin teknik imkânlarından dolayı bu baskılarda gerek imla birliğinin eksikliği, gerekse harf, kelime ve noktalama noktasındaki baskı hataları -uzun yıllar Safahât'ı okuyan ve okutan biri olarak- dikkatimizi çekmekteydi. Safahât derslerinde talebelerimizle bu hataların hiç de azımsanmayacak bir yekûn teşkil ettiğini gördük; hem merhum Âkif'in ruhunu taziz etmek, hem de giderek talibi artan Osmanlı Türkçesi ilgililerine hatalardan arındırılmış sağlam ve eksiksiz bir nüshayı hediye etmek üzere bu meşakkatli yolculuğa çıktık. Mevcut nüshalardaki hataların ve sehivlerin tespitinin ardından eserin Osmanlı Türkçesi ile yazım safhasına geçildi. Safahât'ın Osmanlı Türkçesi klavyesi marifetiyle yazımında yol arkadaşım Osman Kandaz idi. Onun sabrı ve Allah'ın yardımı ile eser vücuda geldikten sonra talebelerimle yaptığım münavebeli birkaç okumamız, defalarca hususi okumalarım ve tashihlerle Osmanlıca Safahât elinizdeki son şeklini almış oldu. Bu meşakkatli vazifeyi ihtiyar edince, Mehmed Âkif'in ilk şiirlerinin neşredildiği *Resimli Gazete*'deki şiirlere de el atayım istedim; orada neşredilen, Âkif'in şairlik serüvenine ve mesleğine uygun düşen şiirleri de, Osmanlı Türkçesi ile, "*Safahât Dışında Kalan Şiirler*" olarak esere ekledim. Yaklaşık 5 yıl süren bu zor fakat heyecanlı vazifede her zaman yanı başımda olan Âkif

muhibbi değerli büyüğüm Sayın Mehmet Ruyan Soydan'a, kıymetli tavsiyelerini esirgemeyen Sayın Murat Albayrak'a, eserin bazı bölümlerinde telifi uhdelerinde bulunan rik'a hattını kullanmamıza izin veren Hayrat Vakfı yetkililerine, değerli dostlarım Sayın Tahsin Yıldırım ve Turgay Anar'a, eserin basımı konusunda ilk günden itibaren benimle aynı heyecanı taşıyan Sayın İsmail Demirci'ye ve her türlü fedakârlığı üstlenen KETEBE Yayınları yetkililerine, son olarak maddi ve manevi varlıklarını hep yanımda hissettiğim değerli aileme teşekkür boynumun borcudur.

Merhum şairin vefatından yıllar sonra yeniden neşre hazırladığımız bu hacimli bir eserin yazım ve tashihinde gözümüzden kaçan noktalar ve hatalar elbette olacaktır. Güzellikler,

*Oku! Şâyed sana bir hisli yürek lazımsa,
Oku! Zira onu yazdım iki söz yazdımsa...*

diyerek bizi vatani için çarpan bir yürek ve tefrikadan uzaklaşarak bir ve beraber olmaya davet eden eserin müellifine, hatalar da bizlere aittir.

İbrahim ÖZTÜRKÇÜ
Fıstıkağacı, Ekim 2019